

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד ר' **משה שניצר** ז"ל ב"ר מנחם מנדל ז"ל תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה" ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי" חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודופת צדקה וחסד מרת **ורדה שניצר** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 983

מסכת עבודה זרה ס"ט - ע"ה ♦ טהרות ג', ב' - ג', ו'

בס"ד, ט' ניסן תשע"ח

השבוע בגליון

- ♦ כלים סיניים, בולעים טעם של טשולנט?
- ♦ הבדיקה שערך הרדב"ז בכלי "ציני"
- ♦ בדיקת כלי "אמאייל" על ידי חמאה ונפט

♦ מדוע מותר לשתות מים בפסח?

- ♦ הדבש - חומר משמר וכחומר מעכל כאחת
- ♦ תהליך הפקת הדבש
- ♦ רגלי הדבורים וכנפיהן מותרות באכילה

דבר העורך

"רבי ברכיה בשם רבי חייא בר בא לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה" - ירושלמי מסכת שבת פרק ט"ו.

ראש ישיבת פונובז' ומייסדה, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, טרוד היה רבות בענייני ישיבתו. בשנותיה הראשונות, הוא עמל לבסס את הישיבה ואת מוסדותיה, תוך שהוא נודד ברחבי העולם כדי לגייס תומכים ותורמים למפעליו הכבירים.

היה זה בחג הסוכות תשכ"ז, מספר לנו הרה"ג ר' אליעזר טורק שליט"א, מתלמידי הנאמנים. ביקשנו לבקר את ראש הישיבה, ועלינו לביתו ביום הראשון של חג הסוכות אחרי תפילת שחרית.

כאשר פגשה בנו הרבנית ע"ה, השיחה כי הרב תשוש ועייף. בערב החג, כך סיפרה, ממש בערב החג, הרב חזר מחוץ לארץ. הטיסה החלישה אותו והייתי בטוחה שמיד עם תום סעודת החג הוא יניח את ראשו על מיטתו ויפיג את עייפותו. אך לא! הוא אמר, כי מאחר שבמהלך הטיסה הוא לא הצליח להתרכז, הוא חש בחסר וברצונו ללמוד כעת מתוך הרחבת הדעת.

כל הלילה! סיפרה הרבנית, ישב הרב ולמד תורה בשקיקה ובהתלהבות, כנער צעיר ובריא אשר כוחו במותניו. לפני כחצי שעה, המשיכה הרבנית, הרב חזר מבית הכנסת ואמר לי שהוא מרגיש כי הוא עומד לפני התמוטטות ועליו לנוח. אתם מבינים, איני רוצה להפריעו ממנוחותו.

סבנו על עקבותינו, מספר הרב טורק שליט"א, חלילה, לא עלה על דעתנו להפריע לרבנו האהוב והנערץ, כאשר הרבנית אמרה, המתינו רגע, בכל זאת אבדוק מה הוא עושה כעת. כעבור זמן קצר שבה הרבנית

◀◀

דף ס"א/ה הוא אימרטוטי אימרטוט

הדבש - חומר משמר וכחומר מעכל כאחת

מבואר בסוגייתנו, כי חתיכות קטנות של שרץ, האסור באכילה, אוסרות דבר מאכל או משקה שנפלו לתוכו. בעקבות כך תמהים בעלי התוספות (ד"ה "הוא אימרטוטי אימרטוט", וראשונים אחרים): "יש לתמוה עכשיו היאך אנו אוכלים דבש דבורים והלא רגלי הדבורים מעורבים בדבש". מלבד בעלי התוספות, ראשונים נוספים עסקו בסוגיה זו, והגיעו למסקנות מפתיעות כלהלן.

תהליך הפקת הדבש: רבים מאיתנו מכירים היטב את תהליך ייצור הדבש. כידוע, הדבורה יוצקת מגופה את הדבש לתוך תאים קטנים, המצויים בחלת דבש שהיא וחברותיה מייצרות, וכאשר החלה מלאה בדבש, מפרידים ממנה את הדבש. בימינו, מבוצעת הפרדה זו על ידי מכונה, המסובבת את חלת הדבש במהירות גבוהה וגורמת לטיפות הדבש להנתק מבסיסן, ובעבר, עשו זאת בשיטות ידניות. אלא, שהן בעבר והן כיום, אין הדבש מזוקק כל עיקר, ומעורבים בו דבורים מתות שדבקו לחלה, חלקי חלה, שאריות גלמים ועוד.

רגלי הדבורים וכנפיהן מותרות באכילה: כעבור זמן מסויים מהפרדה זו צפה הפסולת המעורבת בדבש מעליו, אך גם בסיומו של תהליך זה נותרים בדבש חלקיקים של רגלי דבורים, אשר ניתן לזהות כנקודות זעירות, הכהות מן הדבש. לפיכך, תמהים בעלי התוספות, כיצד ניתן לאכול את הדבש, והם מסיקים, כי למרות שגוף הדבורה אסור באכילה משום היותה שרץ, אין רגליה אסורות! וכך גם פסק הרא"ש (פ"ה סי' י"א): "רגלי הזבוב, או כנפיים, אינו חשוב כשרץ, אלא כעפר בעלמא".

הדבש הוא חומר משמר וגם חומר מעכל: אולם, חידוש זה לא התקבל להלכה, והראשונים נדרשו להעניק הסברים אחרים להיתר אכילת דבש הדבורים. כך, למשל, הרשב"א (שו"ת ח"א סי' פ') חושף, כי חומר הדבש נושא בחובו תכונה לשמר גופים שנכנסים בתוכו. אולם, כאשר הגוף שנכנס לתוכו קטוע הוא, אזי הדבש חודר לתוכו דרך הגדם, מעכל את הגוף והופך אותו לדבש! ידיעה חיונית זו שנשנית גם בפייהם של תלמידי רבינו יונה (כמובא ברא"ש פ"ו סי' ל"ה): "שדרך הדבש

צעילוי נשמת

מרת **חנה שנור** ע"ה
בת הר"ר חיים יעקב ז"ל
נלב"ע י"א בניסן תשכ"ח
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **אבי שנור** ה"ו ומשפ' שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **יענטה יהודית לינצר** ע"ה
ב"ר חיים אשר אנשיל זאב ז"ל
נלב"ע י"ג בניסן תשנ"ה
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **שמואל לינצר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

צעילוי נשמת

הר"ר **ישעיה בריל** ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל
נלב"ע י"ב בניסן תשס"ב
תנצב"ה

הונצח ע"י ידידנו
משפ' **פרלמוטר** שיחיו - גבעת שמואל

לעילוי נשמת

מרת **זיסל (סרין) רובנר** ע"ה בת הרה"ח ר' משה ז"ל
נלב"ע ח' בניסן תשנ"ט **תנצב"ה**

הונצחה ע"י בנה הר"ר **דוד רובנר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

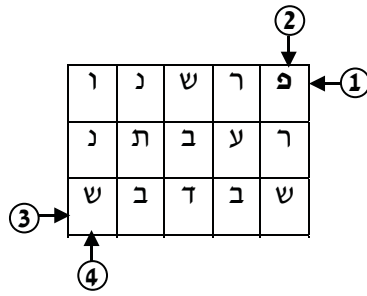
נר ה' נשמת אדם

להחזיר הדבר הנופל לתוכו - דבש". אין, איפוא, כל מניעה, לאכול דבש המכיל חלקיקים זעירים של רגלי דבורים. הם אינם רגליים - דבש הן.

רעבתן שבדבש נתבער ונשרף: בהקשר לנושא זה, מפורסמת תשובתו של רבי אברהם אבן עזרא, אשר נשאל, מה דינו של דבש שנפל לתוכו זבוב. תשובתו היתה: "פרשנו, רעבתן שבדבש נתבער ונשרף". כלומר, "פרשנו", כבר התפרש על ידינו, כי "רעבתן", היינו הזבוב, "שבדבש", שנפל לדבש, "נתבער ונשרף", הרי הוא מתעכל בתוך הדבש, כלה ואיננו. תשובה קצרה זו מתוחכמת היא, מאחר שמשפט זה ניתן לקריאה בארבעה אופנים שונים. מן האות

"פ" העליונה ניתן לקרוא מימין לשמאל שורה אחר שורה, ומלמעלה למטה טור אחר טור. מן האות "פ" התחתונה ניתן לקרוא משמאל לימין שורה אחר שורה ומלמטה למעלה טור אחר טור.

דף ע"ד/א ליתני נמי חמץ בפסח

מדוע מותר לשות מים בפסח?

במשא ומתן שבסוגיינתנו מזכירה הגמרא את הלכות חמץ בפסח, ולדעת חלק מן הראשונים (עיין רש"י ד"ה "תרת", רא"ש ס' ל', ותוס' ד"ה "אי נמי") בגמרתנו מבואר כלל יסודי ביותר בהלכות חמץ בפסח, כלהלן.

כידוע, כל איסורי אכילה שהתערבו במאכלים מותרים, בטלים בהם, אם ברוב רגיל, אם בשישים. אולם, חמץ, קטן ככל שיהא, שהתערב בפסח במאכל היתר, אינו בטל לעולם, והתערובת כולה אסורה באכילה, וכן נפסק להלכה ("טור" ו"שולחן ערוך" או"ח סי' תמ"ז סעי' ט'). אלא, שנחלקו הראשונים אם תערובת זו אסורה אף בהנאה (הרמב"ן והראב"ד - הובא ברא"ש ובר"ן - מקילים בכך, אך הר"ף הרא"ש, הגהות מיימוניות בשם רש"ם ועוד, מחמירים).

הלכה זו, שחמץ בפסח אפילו באלף לא בטיל, תקנת חכמים היא. הרא"ש (שם) מבאר, כי מאחר שחכמים חששו שהאדם המורגל באכילת החמץ כל השנה עלול להכשל בו בפסח, הם תקנו הלכה זו [הרמב"ם, הל' מאכלות אסורות פרק ט"ו הל' ט', מוסיף טעם אחר, שהחמץ הרי מותר באכילה לאחר הפסח והוא "דבר שיש לו מתיירים"]. לדעת רבים מן הפוסקים, כלל זה אינו תקף כי אם לגבי חמץ שהתערב בחג הפסח עצמו ולא בחמץ שהתערב במאכל אחר, טרם חג הפסח [וכן נוקטים להלכה בתערובת לח בלח "שולחן ערוך" או"ח סי' תמ"ז סעי' ד' וברמ"א].

תקנת חכמים זו עוררה שאלה הלכתית המקיפה את כל רחבי תבל: מדוע בפסח מותר לשתות מי מעיינות ומי בארות המצויים במקומות מיושבים, הרי בני אדם העוברים ליד מי המעיין או על שפת הבאר, נוהגים להשליך שיירי מזון למים, ביניהם חמץ גמור, והחמץ שווה במים זמן רב, נכבש בהם ומתערב בהם וכל המים נאסרים! לכאורה, על כל יהודי מוטל להכין מאגר מים בביתו לסיפוק צרכיו לכל ימי הפסח, כפי שבימינו יש המחמירים לנהוג כן.

גדולי הדורות ישבו על מדוכה זו, והוציאו מתחת קולמוסיהם מספר נימוקים להתרת הדבר. היו שכתבו, כי תקנת חכמים לא התייחסה כי אם לחמץ של ישראל, שהוא בלבד אינו בטל לעולם. אולם, חמץ של נכרי מתבטל גם מתבטל בתערובת ("שער אפרים", הובא ב"שערי תשובה" סי' תס"ז ס"ק ל'), ומאחר שבדרך כלל הגויים אוכלים חמץ בפסח ולא היהודים, אין לחשוש לחמץ של יהודי שהתערב במים. אולם, רוב הפוסקים חולקים על הסבר זה ("פרי מגדים" סי' תמ"ח ס"ק א' ועוד, ועיין "פסקי תשובות" סי' תמ"ז ס"ק א'), מה גם, שאין בו כדי להניח את הדעת לגבי אזורים שלצערנו, יהודים אוכלים חמץ בהם.

פוסקים אחרים מבארים, כי חז"ל תקנו הלכה זו לגבי חמץ שעלול להעביר את טעמו למאכל שבו הוא התערב. אולם, החמץ שנפל לתוך מעיין, נהר, ים או מאגר מים גדול, אין לו כל השפעה על טעם המים, ולפיכך הוא בטל. כן היו מן הפוסקים שנימקו זאת בכך שמי המעינות נחשבים כמחוברים לקרקע מבחינה הלכתית, ודבר המחובר לקרקע אינו נאסר על ידי תערובת חמץ.

כשחיוך על פניה, אתם יכולים להכנס אמרה, זה בסדר.

נכנסו אל הסוכה, שח בהתרגשות הרב טורק, וראינו את הרב יושב ליד הסטנדר, גמרא גדולה פתוחה מולו, והוא, מתנדנד במרץ וקולו הערב ממלא את חלל הסוכה, אמר רבא, אמר אביי!!! **ודאי** שהרב היה עייף, אבל יותר משגופו הצנום תבע מנוחה, תבעה רוחו הכבירה תורה! יהי רצון שזכות לימוד התורה, תעמוד לנו לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף ס"ב/ב נהי דתקיף להו יצרא דעבירה, יצרא דיי"נ לא תקיף להו

שולחן ערוך של גנבים...

ויהי היום, ויהודי בריסקאי שהתהדר בתואר "ראש גנבי העיר", ערך סעודה בביתו. **באו** תושבי העיר אל רב העיר, רבי חיים מבריסק זצ"ל ושאלוהו, אם רשאים הם להשתתף בסעודה זו. ענה להם הגר"ח, כי למחר ישיב להם. קרא לאיש אל ביתו ואמר לו:

יודע אתה כי שומר סוד אנכי. לכן, ברצוני לשאלך מספר שאלות, ותאמר לי את האמת!"

נענע הלה בראשו:

- כיצד אתם נוהגים אם מזדמן לכם לגנוב בשבת? **גונבים.**

- ואם יש צורך להדליק נר לשם כך?

- **מדליקים.**

- ואם לשבור מנעול?

- **שוברים.**

- ומגוי אתם גונבים?

- **וכי ממון של גוי אינו ממון?...**

- ואם מוצאים שם בשר חזיר או טריפה?

- **לוקחים.**

- ומה עושים אתו?

- **מוכרים לגוי.**

- למה לא תאכלוהו בעצמכם?

- **מה? נעלב הלה עד עמקי נשמתו. וכי לא יהודי**

אנוכי? וכי אוכל חזיר או נבילה, רחמנא ליצלן?

- אינני מבין, אמר לו הרב. עוברים על "לא תגנובו",

מדליקים נרות ושוכרים מנעולים בשבת קודש, אך

חזיר ונבילה אינכם אוכלים?

- **מה עניין זה לזה? השיב ראש הגנבים. הגניבה**

היא פרנסתנו; אם נזדמן לגנוב בשבת, מה נעשה?

זו פרנסה וזו דרכה. ברם, לאכול טריפה וחזיר? וכי

יצאנו מכלל ישראל?...

למחרת ענה הגר"ח לשואליו:

אם אין האוכל גנוב, יכולים אתם לאכול שם...

דף ס"א/א והלכתא אידי ואידי בשיתין וכן כל

איסורין שבתורה

שיעור של גאווה

חז"ל אמרו (סוטה ה"א), כי תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית. הכוונה, מבארים בעלי המוסר, כי די לו בגאווה מועטת זו של 1/64,

מאחר שהיא בטלה בשישים...

דף ע"א רובא גנבי ישראל נינהו

מוצא מכובד לגנוב

מעשה ברבי יוסף דב זצ"ל, בעל ה"בית הלוי", ששב לביתו בליל שבת מהתפילה, והנה גנב יהודי יוצא וכלי כסף בידו... נבון הגנוב מאד. לא חפץ הרב להכלימו, פנה אליו ואמר לו:

"ודאי באת למשכן את כלך, כדי שאלוה לך מעות. אנא, מסור נא לי את הכלים, ואחר שבת בא לביתי". שמח הלה על המוצא המכובד, מסרם לרב ונמלט...

דף ע"א כמה כיסי קא משתכחי בשוקא

כשמותר לטלטל רק את של השני...

לדעת הגרש"ז אויערברך זצ"ל, אדם המוצא בשבת כלי שמלאכתו לאיסור, כגון פטיש, אסור לו להשיבו לבעליו, אף על פי שכלי זה מותר בטלטול לצורך גופו, ואם כן יש לומר, כי קיום מצות השבת אבידה נחשב "צורך גופו" של הכלי, זאת, משום שאם אכן מותר הדבר עקב "צורך גופו", תיווצר מציאות מוזרה ולפיה, כאשר פטישו שלו אבד ומצאו יאסר עליו להשיבו לביתו, שהרי אינו מקיים מצווה בכך, ואילו כשמצא פטישו של חבירו - יהא מותר לו לטלטלו ולהשיבו... היתכן... ("שמירת שבת כהלכתה" פ"כ ס"ק כ"ג).

דף ע"א המוצא כיס בשבת

לברוח מדינרי הזהב

רבי ישעיה זכוויצער זצ"ל היה מגדולי ישראל שאגדות וסיפורים הילכו עליהם בעיירות ליטא. בין השאר סיפרו עליו, כי פריץ מקומי, אשר חפץ לבדוק את צדקתו, צוה על פקידיו להניח ערימות של דינרי זהב בדרכו הקבועה של רבי ישעיה בשבת קודש בבוקר, והורה לאחד מפקידיו להיחשב בין השיחים כדי לראות מה יעשה רבי ישעיה. ומה ראו עיניו? כשהגיע רבי ישעיה למקום בו היו מונחים הדינרים, שמע אותו אומר לעצמו מספר פעמים בקול: "זכור ישעיה, שבת היום, אל תגע בס". ושוב התעורר ואמר: "אמרו חז"ל, הוי בורח מן העבירה!" ומיד ברח משם... ("אמונת התורה").

דף ע"א רש"י ד"ה "ולא פלגי"... לשון אבא מורי מנחתו כבוד

אביו של רש"י

את פירושו לתורה פותח רש"י בדברי רבי יצחק: "לא היה צריך להתחיל את התורה, אלא מהחודש הזה לכם" וכו'.

אגדה עממית עתיקה ביותר מספרת, כי אביו של רש"י היה עם הארץ. רצה רש"י לכבדו בפתיחת ספרו, ואמר לו: "אבא, שאל נא דבר מה ואכתבנו בשמך". פתח אביו ואמר לפי תומו: "למה פתח בבראשית?" נענה לו רש"י: "אכן, קושיה גדולה היא. לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם..."

אגדה - מעשה זה, מובאת על ידי הט"ז בספרו "דברי דוד" על פירוש רש"י לתורה, והוא דוחה אותה מכל וכל, תוך שהוא מצייין כי בסוגייתנו רש"י מצטט פירוש בשם אביו, ומסכים לו נגד פירוש מרדכי. **אף** החיד"א בספרו "נחל קדומים" כותב, כי מקור דברי רש"י ב"ללקוט שמעוני" בשם רבי יצחק, ולשמועה זו אין כל בסיס.

דף ע"ב לה הגעיל יגעיל ללבן באור ילבן באור

כפרה והגעלה בכני אדם

כה דרש מהרי"א הלוי אטינגא, בעירו לבוב, בשנת תרמ"ט (שו"ת מהרי"א הלוי ח"ב):

ארבע דרגות בהכשר כלים: תשמישו בצונן - ידיחנו, בחמין - יגעילנו, באור - ילבנו, וכלי חרס ישבר.

כמן כן, יש ארבעה חילוקי כפרה (הנזכרים ביומא פו"א), זה כנגד זה. על מצוות "עשה", שצינן עצמו מלרוץ לעבודת בורא, די בהזחה, בתשובה - "מדיחן, והן טהורין". על מצוות "לא תעשה", שחיימם גופו לרוץ לדבר עבירה, יש צורך בהגעלה, שירעיד גופו בצום, כי על לאוין תשובה ויום הכיפורים בלבד מכפרים. אם גם אש התאוה בערה בו ועבר על כריתות ועל מיתות בית דין, אין לו כפרה אלא בליבון - בייסורים הממרקים גופו של אדם. ואילו עוון חילול ה' הוא כבליעה בכלי חרס - אין לו תקנה אלא בשבירה, מיתה בלבד מכפרת עליו (ראה שם, שלהקבלה האמורה יש שורש ב"זוהר" בהעלותך קנ"ג).

דף ע"ב כל דבר אשר יבא בש תעבירו באש

טבילת אש...

בסמ"ק (ח"ב סוף מצווה קנ"ו) מופיעים הדברים הבאים: **פסק** הראב"ה, כי משומד שחזר ליהדותו צריך להעביר תער על ראשו, וכן לטבול כגר. אמנם אין צורך שהטבילה תהיה ביום דוקא, אך הוא חייב בקבלת מצוות בפני שלושה.

אם המשומד לא הספיק לטבול, אלא הועלה על

עקב טעמים אלו ועוד רבים אחרים, התירו הפוסקים לשתות בפסח מים, שמקורם במאגרים שיד אדם יכולה להגיע אליהם (עיין בספר "פסקי תשובות" סי' תס"ז ס"ק י"ד). עם זאת, בעבר היה צורך לסנן היטב את מי השתיה כדי לוודא שאין בהם משהוא שבמשהוא של חמץ בעין [גרגיר החמץ בעצמו], שאותו בוודאי אסור לבלוע, אך בימינו, המים מגיעים לבתים כשהם מסוננים היטב. בכל זאת, יש המחמירים להניח מסננים על ברזי המים.

דף ע"ב מגעילן ומטבילן והן טהורין

כלים סינייים, בולעים טעם של טשולנט?

בגליון הקודם עסקנו ב"בליעת כלים", היינו, טעמו של המאכל המתבשל בכלי נבלע בכלי, וייפלט לאחר מכן במאכל שיבושל באותו כלי. כידוע, החומרים שבעולמנו אינם זהים בתוכם, בצפיפותם, וכמובן בכושר בליעתם, אם בכלל, ואכן, לא כל הכלים בולעים את טעם המאכל המבושל בהם, כלהלן.

נתחיל מפסוקי התורה. בתורה מצויינים חומרים אחדים, כמי שבולעים מטעמו של המאכל המבושל בהם, ככתוב (במדבר לא/כב): "אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת". בגמרא למדנו (לעיל לד/א) כי גם כלי חרס בולעים, אלא שאין אפשרות להגעילם, וכן פסק הרמב"ם (הל' חמץ ומצה פ"ה הל' כ"ד ומקורו ברי"ף), כי גם כלי עץ וכלי אבן בולעים.

כלי זכוכית: מחלוקת קוטבית ניטשת לגבי כלי זכוכית. יש הסוברים, כי הזכוכית אינה בולעת מאומה (תוס' לעיל לג'ב בד"ה "קוניא"), ויש הסוברים כי היא בולעת גם בולעת עד כדי כך שהשוו את כלי הזכוכית לכלי חרס שאין הגעלה מועילה להם, תוך שהם מזכירים, כי שניהם, החרס והזכוכית, נוצרים מן החול! (מרדכי סי' תתנ"ו, וראה עוד בספר "הגעלת כלים" עמ' ש"ח ואילך). להלכה, נחלקו ה"בית יוסף" ("שולחן ערוך" או"ח סי' תנ"א סעי' כ"ו ויו"ד סי' קל"ה סעי' ח') והרמ"א (או"ח שם). לדעת ה"בית יוסף" כלי זכוכית אינם בולעים, ולדעת הרמ"א, הם בולעים ואין ההגעלה מועילה להם [לדעת פוסקים אחדים, דברי הרמ"א אינם אלא לעניין פסח, ועכ"פ מועילה ההגעלה להכשיר. עיין "פרי מגדים" שם, ועיין "משנה ברורה" שם ס"ק קנ"ה ובס' "הכשרות" פ"ג סעי' נ"ב נ"ג].

הבדיקה שערך הרדב"ז בכלי "ציני": בתקופת הרדב"ז נפוצו כלים שכונו "ציני", על שם ארץ מוצאם - סין, ואשר יוצרו מקליפות דקות שניטלו משרצי המים. היו שטענו, כי כלים אלו אינם בולעים, מאחר שהקליפות המשמשות לייצורם הן דקות מאד, עד שאין הן מסוגלות לבלוע. הרדב"ז (שו"ת ח"ג סי' ת"א) מספר בספרו כלהלן: "אבל מה שנראה לי אחר הנסיון שהוא בולע... עוד הלבנתי אותה יפה ודקדקתי משקלה, והשלכתי אותה לתוך קדרה של תבשיל עד חצי שעה, ורחצתי אותה וניגבתי אותה יפה והשבתי אותה במשקל, והוסיפה על משקלה הראשון כל דהו, וזה ודאי מורה שהוא בולע..." הוא הוסיף וכתב, כי גם אם היה מוצא שלא התווסף מאומה למשקל הכלי, עדיין לא היה בידו להתירו, מאחר שאף אם החומר המסויים המשמש

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינוך! חייג עכשיו: 3029 * או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

לייצור הכלי אכן אינו בולע, יתכן שמדי פעם משתרבבים לתוכו חומרים נוספים אשר בכוחם לבלוע.

בדיקת כלי "אמאייל" על ידי חמאה ונפט: לפני כמאה ועשר שנים, כאשר החלו לייצר כלי "אמאייל", התעורר נידון הלכתי כיצד יש להתייחס לחומר זה, האם הוא בולע ואם ניתן להגעילו. אחד הרבנים ערך בדיקה, ומצא כי אינם בולעים. אותו רב משח כלי אמאייל בחמאה בעלת טעם רע, קינח בנפט, ולאחר מכן הוא כפה את קערת האמאייל על להבה, כדי לבדוק אם טעם החמאה הסרוחה והנפט נבלעים במתכת. בשלב הבא הוא נטל את הסיר, מילא אותו במים והרתיחם. בתום תהליך זה הוא שתה את המים הרתוחים והעיד, כי טעמם נפלא. כלי אמאייל, הסיק הרב, כלל לא בולע.

בעל ה"שדי חמד" (אסיפת דינים מערכת ה' דיני הכשר כלים ס" כ"א) דן בדבריו בארוכה ומעיר, כי מלבד שלא ערך בדיקה יסודית כעין זו של הרדב"ז, הלא הרדב"ז עצמו כתב, כי לעולם יש לחשוש שמא עורבו חומרים נוספים בכלים. שאם לא כן, מדוע נחלקו הראשונים לגבי כלי זכוכית? הלא ניתן לבדוק את הדבר על נקלה. מכאן, שהם סירבו להתיר את השימוש בכלים שאפשר לטעות בהם ולהכשל באיסור.

להלכה, יש להחמיר לגבי פסח בלבד. אולם, בשאר האיסורים נוהגים להקל בכלי שאינו בן יומו ולהגעילו ("משנה ברורה" בשער הציון שם ס"ק קצ"א, ועיין ב"ערוך השולחן" יו"ד סי' קכ"א סעי' כ"ז ובס' "הכשרות" ס"ק קל"ח מה שציין עוד).

המוקד על קידוש השם, הועילה לו תשובתו אף שלא טבל, שכן, כמבואר בגמרא בסנהדרין (לט/א), עיקר הטבילה באש היא, שנאמר (במדבר לא/פג) "כל אשר יבא באש... תעבירו באש, וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים". טבל הלה, איפוא, באש...

דף עה/ב מגעילן ומטבילן והן טהורין

טבילת כלים בערב פסח

מנהג מעניין נפוץ היה בקהילות ישראל: לאחר שהגעילו את כלי החמץ והכשירים לפסח, טבלו אותם! (הובא ב"אור זרוע", בראב"ה, בראב"ן ועוד). מה פשרו של מנהג זה? הרי לא היו אלו כלי גויים כלל? **נראה**, שטבילה זו באה זכר למקדש, כאשר טבלו וטיהרו את הכלים לפני החג עבור קרבנות הרגל. זכר לטבילת הטהרות זו, ומתוך השתוקקות עצומה לבניין בית המקדש, טבלו היהודים את כליהם בערב פסח ("סדר יעקב").

לעילוי נשמת

הר"ר **שרגא פייבל** ז"ל

ב"ר יצחק אייזיק ז"ל נלב"ע ח' בניסן תשס"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק ישראל קנופף** ז"ל

בהר"ה ר' יונה צבי הלוי ז"ל

נלב"ע י"א בניסן תש"ס

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **חווה לאה פריימן** ע"ה

ב"ר דב ז"ל

נלב"ע ח' בניסן תשס"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק מן** ז"ל

ב"ר משה רפאל ז"ל

נלב"ע י"א בניסן תשנ"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת מן שיחיו

**לומדים משניות
וזוכים לאריכות ימים**

(תקנת השבין לר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א)

ללמוד משנה - מהיום זה קל!

תכנית לימוד יומית

שתי משניות יומיות להשלמת סדר זרעים בשנה

צלצלו עכשיו וקבלו ***3764** ספר חודשי ראשון **חינם**

פירוש ברור ונוח להבנה | גודל קומפקטי במיוחד | עיצוב מפואר ואותיות מאירות עיניים | מתאים לכל זמן ועת | מנוי חודשי עד הבית

